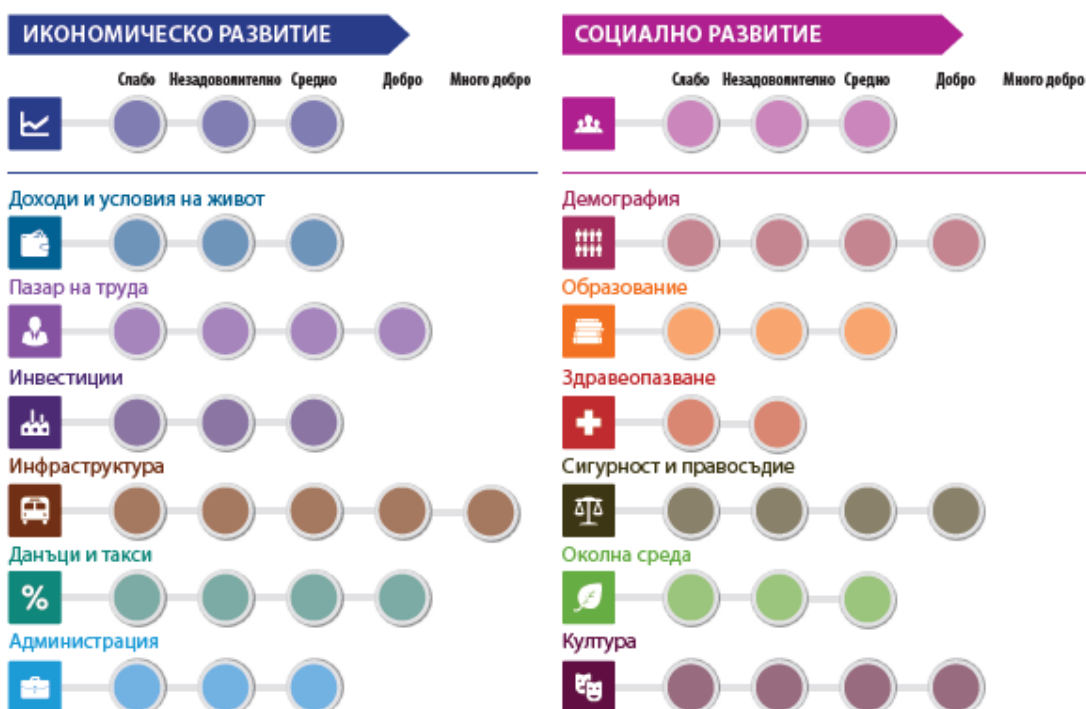


## ОБЛАСТ РУСЕ

Брутният вътрешен продукт на човек от населението в област Русе продължава да нараства. Това нарастване е съпроводено и от стабилен ръст на заплатите в областта, които обаче все още остават по-ниски от средните за страната. Пазарът на труда също продължава възстановяването си. Бизнес и инвестиционната активност в област Русе се повишава през последните години, но изостава спрямо средните нива в страната. Русе е важен логистичен център в страната и гъстотата на пътната и железопътна мрежи е сравнително висока. Усреднените ставки на местните данъци и такси в общините в област Русе са сравнително ниски. Общините в областта продължават и работата си по развитие на електронното правителство и предоставянето на административни услуги на „едно гише“, но областта продължава да изостава чувствително по отношение на покритието на кадастъра.



Въпреки че изселването от област Русе продължава да е по-ниско от средното за другите области и страната, слабата раждаемост в областта се отразява неблагоприятно на демографската картина. Средният успех на матурите по български език и литература в областта намалява. Лекарите в областта са значително по-малко спрямо населението. Бързината на правораздаването е по-добра от средната за страната. Въпреки сравнително високата степен на урбанизация на областта, делът на населението в селища с обществена канализация е относително нисък. Културният живот в областта е сравнително интензивен.



## ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ



Брутният вътрешен продукт на човек от населението в област Русе продължава да нараства и през 2016 г., достигайки 10 523 лв. при 13 206 лв. за страната. Това нарастване е съпроводено и от стабилен ръст на заплатите в областта, които обаче все още остават по-ниски от средните за страната. Доходите на домакинствата също нарастват през 2017 г. след като през 2016 г. отбелязаха лек спад.



Пазарът на труда също продължава ръста си. Икономическата активност и заетостта нарастват и през 2017 г., въпреки че остават малко под средните за страната нива. Безработицата намалява още и остава по-ниска от средната за страната – 5,7% при 6,2% за страната. Сходната ситуация на пазара на труда в областта с тази в страната се допълва и от съизмеримата образователна структура на работната сила. През 2017 г. делът на населението на възраст 25-64 г. с висше образование в област Русе нараства до 27,7% (при 27,8% в страната), а с основно и по-ниско образование – намалява до 16,8% (при 17,2% в страната). Все пак влошената демографска картина в областта се отразява и на пазара на труда. Коефициентът на демографско заместване като отношение на населението на 15-19 г. към това на 60-64 г. в областта е 56% (при 64% в страната). Това означава, че на всеки 100 души, на които предстои да навлязат в пенсионна възраст през близките няколко години, отговарят 56 младежи, на които предстои да се влеят на пазара на труда.



Бизнес и инвестиционната активност в област Русе се повишава през последните години, но изостава спрямо средните нива в страната. След няколкогодишен ръст относителните разходи за придобиване на дълготрайни материални активи намаляват през 2016 година. Същевременно чуждестранните преки инвестиции нарастват леко и не могат да компенсират колебливия си ръст през предходните години, оставайки двойно по-ниски от средното ниво в страната спрямо населението. Усвояването на европейски средства също забавя своя ръст и към 30 юни 2018 г. изплатените суми на бенефициенти по оперативните програми в областта достигат 1 171 лв. на човек при 1 543 лв. на човек в страната. В рамките на областта най-много е усвоила община Бяла, а най-малко – община Борово.



Русе е важен логистичен център в страната и гъстотата на пътната и железопътна мрежи е сравнително висока. По-висок е и делът на първокласните пътища, но въпреки това качеството им остава ниско и през 2017 г. Русе продължава да е областта с най-малък дял на пътната настилка в добро състояние – 20% при 40% в страната. Достъпът и използването на интернет в областта се повишават и през 2017 г. и остават над средните за страната нива.



Усреднените ставки на местните данъци и такси в общините в област Русе са сравнително ниски и през 2018 година. От разглежданите шест местни данъка и такси единствено годишният патентен данък за търговия на дребно в общините в област Русе е леко по-висок от средния за страната. Същевременно таксата за битови отпадъци за нежилищните имоти на юридическите лица е значително по-ниска от средните нива в страната.



За първи път през 2018 г. оценката за активна прозрачност на общините в областта е по-ниска от средната за страната. Въпреки че намалението в област Русе е символично, оценката на множество други области се повишава значително. Общините в областта продължават и работата си по развитие на електронното правителство и предоставянето на административни услуги на „едно гише“, като и при двата показателя самооценките на администрацията се повишават през 2018 година. Областта продължава да изостава чувствително по отношение на покритието на кадастъра. През 2017 г. нивото на територията на областта, включена в кадастралната карта остава 13,2% при 36,6% в страната, общините Ветово и Ценово все още не участват изобщо в кадастралната карта.

## СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ



Въпреки че изселването от област Русе продължава да е по-ниско от средното за другите области и страната като цяло, слабата раждаемост в областта се отразява неблагоприятно на демографската картина. През 2017 г. коефициентът на естествен прираст намалява до -8,9‰ при -6,5‰ за страната. Коефициентите на възрастова зависимост също се влошават. Отношението на населението на 65 и повече години към това на 0-14 г. нараства до 182% (при 148% в страната), а към това на 15-64 г. – до 36% (при 32% в страната) през 2017 година. Русе е сред областите със сравнително висок дял на градското население. През 2017 г. 78% от жителите на областта живеят в градовете (при 73% за страната), което предопределя и по-високата гъстота на населението.



Делът на записаните в V-VIII клас в областта нараства през 2017 г., но остава по-нисък от средния за страната. Въпреки това дяловете на второгодниците и отпадналите от основното и средното образование в областта са съизмерими със средните за страната. Средният успех на матурите по български език и литература в областта намалява още през 2018 г. и остава под средния за страната, но делът на слабите оценки също намалява и е под средния за страната (3% при 6% за страната). Относителният брой на студентите се свива в унисон с тенденциите в страната.



Делът на здравноосигурените в областта остава съизмерим със средния в страната. Лекарите в областта обаче са значително по-малко спрямо населението. Относителният брой както на общопрактикуващите лекари, така и на специалистите е по-нисък от средните нива за страната. Относителният брой на леглата в многопрофилните болници също е по-ограничен, но въпреки това относителният брой на преминалите болни за лечение и през 2017 г. е близък до средния за страната. Това показва, че въпреки ограниченията в медицинския персонал и легловата база, жителите на областта продължават да търсят медицинска помощ в местните болници.



Натовареността на наказателните съдии в окръжния съд в Русе се увеличава през 2017 г. и вече е над средната за страната (за първи път от поне осем години). Въпреки това бързината на правораздаването все още е по-добра от средната за страната. Делът на наказателните дела, приключили в тримесечен срок се повишава до 97,5% (при 90,6% в страната), а този на висящите дела остава далеч под средния за страната.

Относителният брой на регистрираните престъпления срещу личността и собствеността в област Русе традиционно е по-нисък от средния за страната, но разкриваемостта им е близка до средните стойности за страната и през 2017 година.



Въпреки сравнително високата степен на урбанизация на областта, делът на населението в селища с обществена канализация е относително нисък – 68,2% при 75,7% за страната през 2016 година. Същевременно обаче, цялата канализация в областта е свързана в пречиствателни станции за отпадъчни води и по този показател областта се представя по-добре в сравнение със средните стойности за страната, където свързаността на населението е 63,1%. Замърсяването на въздуха в областта с въглероден диоксид задържа нивото си и през 2016 г. и остава под средното за страната. Относителният обем на образуваните битови отпадъци намалява, но отново е сравнително висок.



Културният живот в областта е сравнително интензивен и през 2017 година. Посещенията на местните кина нарастват до 819 на хиляда души от населението (при 778 на хиляда души в страната). Относителният брой на посещенията в театрите намалява, но остава значително по-висок от средния за страната. Посещенията в библиотеките пък се увеличават значително. Единствено относителният брой на посещенията в музеите в областта остава по-нисък и намалява за втора поредна година, достигайки 362 посещения на хиляда души при 722 на хиляда души в страната през 2017 година.

## Ключови показатели за област Русе

Индикатори на икономическото развитие	2013	2014	2015	2016	2017
БВП на глава от населението (лв., текущи цени)	8 939	9 694	9 912	10 523	n.a.
Средногодишен доход на лице от домакинството (лв.)	4 504	4 553	5 303	5 263	5 416
Средна годишна брутна заплата на нает (лв.)	7 589	8 028	8 563	9 287	n.a.
Относителен дял на бедните спрямо линията на бедност за страната, %	16,3	12,1	21,4	18,6	n.a.
Коефициент на икономическа активност на населението на 15-64 години (%)	66,0	63,5	65,9	66,8	69,0
Коефициент на заетост на населението на 15-64 години (%)	57,7	56,6	60,0	62,2	65
Коефициент на безработица на населението на 15-64 години (%)	12,5	10,8	9,0	7,0	5,7
Дял на населението с висше образование, 25-64 г. (%)	23,6	23,6	24,4	26,8	27,7
Брой на нефинансови предприятия на 1000 души от населението	47	48	50	51	n.a.
Разходи за придобиване на дълготрайни материални активи (лв./човек)	1 907	2 039	2 227	1 805	n.a.
Чуждестранни преки инвестиции в предприятията от нефинансовия сектор с натрупване (евро/човек)	1 616	1 686	1 501	1 646	n.a.
Дял на домакинствата с достъп до интернет (%)	57,6	64,6	60,9	72,5	73,0
Дял на пътната настилка в добро състояние (%)	29,0	30,2	26,0	17,7	20,0
Покритие на кадастъра (%)	10,2	10,2	10,2	13,2	13,2

Индикатори на социалното развитие	2013	2014	2015	2016	2017
Коефициент на естествен прираст на населението (‰)	-8,0	-8,5	-8,6	-8,6	-8,9
Коефициент на механичен прираст на населението (‰)	0,2	-0,7	-0,2	-1,1	-0,7
Среден успех от матурите по БЕЛ	4,27	4,20	4,21	4,19	4,17
Процент оценки на матурите по БЕЛ под среден 3,00	4,6	5,6	5,2	5,4	6,2
Нетен коефициент на записване на населението в V-VIII клас, %	80,2	78,7	77,8	75,1	86,0
Дял на здравноосигурените лица (%)	86,6	87,1	88,3	87,7	87,1
Постъпили болни за лечение в МБАЛ на 1000 души от населението	185,5	162,7	215,1	235,7	240,2
Регистрирани престъпления срещу личността и собствеността на 1000 души	13,5	12,0	10,1	8,9	10,1
Разкрити престъпления срещу личността и собствеността от регистрираните през годината (%)	27,0	30,8	36,1	51,4	45,9
Дял на висящите наказателни дела (%)	3,1	11,7	6,3	3,9	5,3
Дял на населението с достъп до канализация, свързано с пречиствателни станции за отпадни води (%)	64,2	64,5	64,6	68,2	n.a.
Емисии на въглероден диоксид в атмосферата, тонове вредни емисии/кв. км	208,3	208,3	199,1	199,1	n.a.
Посещения в кината на 1000 души от населението	760	769	816	815	819
Посещения в театрите на 1000 души от населението	515	569	645	607	476